
Anmeldelser.

Steen Eiler Rasmussen: London. 452 Sider 15×23 cm, 273 Illustrationer og et Kortbilag. Gyldendal 1934.

Under Fællestitlen „London“ har Forfatteren i denne smukke Bog samlet en Række Artikler over forskellige londonske Problemer: Byudvikling, Byplanhistorie, Grundværdi- og Ejendomsforhold, Bygge- og Boligproblemer, Hustype- og Arkitekturhistorie, Parkindretning, Trafikforhold og lign. Et indledende Kapitel om Londons geografisk-historiske Forudsætninger og et afsluttende Ud-kig mod Fremtidens By paa Basis af en naturlig Helhed: Bogen om Londons karakteristiske Ejendommeligheder og deres Forklaring, ikke alene som Resultat af en historisk Udviklingsgang, men som materielle Manifesteringer af den særprægede britiske Folke-karakter.

Bogen er ikke — som den fyndige, men uspecifike Titel kunde forlede til at tro — en geografisk Monografi. Det er en Fagmands yderst interessante Behandling af visse Sider af det vældige Stof, og det bliver takket være Forfatterens rige kulturhistoriske Viden ligesaavel en levende Skildring af engelsk Psyke — belyst gennem londonske Eksempler!

Et geografisk Arbejde over samme Emne vilde lægge mere Vægt paa Havnen og dens Udvikling som een af de vigtigste byprægende Faktorer; — det skal dog ikke bebrejdes Forfatteren, at han koncentrerer sine Undersøgelser om de Emner, han gennem sin Specialviden behersker.

Metoden er hyppigst den historiske; men naar Forfatteren opsøger og sammenligner Londonforhold med analoge Fænomener i andre Storbyer, bringes mangt et geografisk Islæt ind i Fremstillingen.

Som Helhed betragtet er Bogen rig paa Iagttagelser af Værdi for enhver, der interesserer sig for det uhyre Kompleks af samspillende Faktorer, der søges udredet i Storbyens Geografi.

Forf.s Behandling af Problemet Londons Parker kan omtales som Eksempel paa hans grundige og konsekvente Arbejdsmaade. Gennem Flyvebilleder, Landskabsfotografier, Kort og en livfuld Skildring gives der først et levende Indtryk af Fænomenet; — Læseren oplever den engelske Park og er fortrolig med det Liv, der rører sig i den, og hvortil den viser saa nøje en Tilpasning.

Men det descriptive er kun et foreløbigt Maal, — den genetiske Forklaring er det næste. Forf. udreder først det primære, Aarsagerne til de mægtige Arealers Tilstedeværelse i Londons Midte. Dernæst gennemgaaes Parkstilens Historie ved Sammenligning med Forbilleder og Efterligninger, som f. Eks. Fælledparken i København, hvis Anlæg kritiseres og vurderes — alt til Belysning af Hovedemnet.

Men heller ikke den historiske Behandling af Stoffet er Forf. nok. De karakteristiske Enkeltheder i Londons Parker lader sig kun forklare ud fra deres Forbindelse med engelsk Mentalitet, — en Udredning af psykologiske Faktoreres Indflydelse er altsaa ogsaa et nødvendigt Programpunkt; — og Resultatet bliver en livlig Fremstilling af Friluftslivets og Sportens Historie! Man kan synes, det er at brede Fremstillingen ud over alle Grænser; og dog forekommer det een bagefter, at alt det medtagne faktisk giver de Forudsætninger, der er nødvendige for fuldstændig Forstaaelse.

Har Forf. saaledes diskuteret alle Forhold, der direkte og indirekte har skabt og formet Londons Parker, saa bliver ogsaa Vekselvirkningen mellem Parknaturen og Befolkningen vurderet. Skønne Fotografier, Faareflokkene under taageslørede Træer eller kuplede Egekroner mod Sommerhimlens Klodeskyer, fremføres for Læseren, der æstetisk vil karakterisere Indtrykket snart som „Millet'ske“, snart som „P. C. Skovgaard'ske“ Stemninger! Men Forf. belærer os hurtigt om, at Londoneren mere sanser Parken med Ben og Lunger, naar han som Dreng spiller Cricket og sætter Drager op eller som voksen rører Hunden op og ned ad Hamstead Heaths Bakker — en sund og primitiv Naturfølelse, ligesaa fjernt fra al Natursentimentalitet, som den engelske Park, — der al sin Naturalighed til Trods er et rent Kulturfænomen — er langt fra Rokokkohavens sindrige Arrangementer!

Og som Londons Parker fører til Udredning af Friluftslivets Psykologi, saaledes leder det londonske Hus til Skildringer af engelsk Hjemmeliv, „Underground“ til interessante Meditationer over Plakatkunstens Effektivitet o.s.v., o.s.v. Man tænker paa det tit gentagne Postulat, at Specialstudier giver Dyrkeren Ensidighedens

Skyklapper; — det foreliggende Eksempel kunde tyde paa, at der er større Fare for, at han ender som Polyhistor!

Bogens Illustrationer er dels ny og gamle Arkitekturtegninger og Gadeplaner — men Hovedmængden er Fotografier, hvoraf Størstedelen er optaget af Forf. specielt til dette Værk. Dette Billedstof, der nøje er sammenarbejdet med Teksten er desuden i Besiddelse af stor selvstændig Værdi. Fotografierne gengiver netop alle de karakteristiske Elementer i Londons Bybillede, der ellers ofte savnes mellem Billedværkers Gengivelser af Monumentalbygninger. Her har vi Parkernes aabne Græsfælder, Citygadernes Trafiktrængsel, de træbevoksede „squares“, og Undergroundstationernes rene Saglighed. Men det vrimler tillige med Detailfotografier, som f. Eks. af de gitterkransede „areas“, Fortovsdækslerne til Brændselsskakterne, typiske Porte og Trappeløb, — alt fotograferet saa morsomt, at der i Billederne — uden at der tilsyneladende tilstræbes andet end nøgtern Reportage — tillige opnaas fine æstetiske Virkninger. Endelig bør nævnes de netop til Gengivelse af Byplanforhold saa fortræffelige Luftfotografier.

Bogteknisk set er „London“ et Eliteværk — i alt præget af Forf.'s Sans for ædel Brugskunst og af Trykkeriets fine Haandværksstandard. Sjældent ser man saa smuk en Forening af Sats og Bogillustration — Arkitekturtegning og Fotografi er ofte — trods deres vidt forskellige Fladepræg — kombineret med fornem dekorativ Virkning.

Det bibliografiske Udstyr er fortræffeligt. De enkelte Kapitler bringer til Slut Litteraturlister og i Stednavneregisteret bag i Bogen er de enkelte Ord forsynet med Udtalebetegnelse i Lydskrift, — en meget nyttig Foranstaltning, da det drejer sig om Lokalitätsbetegnelser med ofte uregelmæssig Udtale. Registeret referer tillige til Kortbilag — Londons centrale Dele 1832 — bag i Bogen. Skulde man endelig ønske noget, skulde det være det Nutidskort, som mange Læsere vel nok vil savne til Sammenligning.

Axel Schou.

Knud Oldendow: Naturfredning i Grønland. (Det grønlandske Selskabs Skrifter IX.). I Komm. hos G. E. C. Gads Forlag, København 1935.

Med det foreliggende skrift har kontorchef i Grønlands Styrelse, tidligere Landsfoged i Sydgrønland, K. Oldendow, taget et hidtil herhjemme noget forsømt emne til behandling. Allerede dette maa hilses med glæde. Medens de fleste lande, der har oversøiske